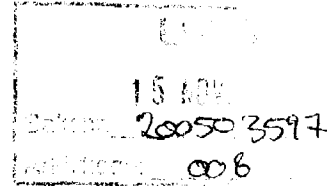

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

Dok 25

Utdannings- og forskningsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0030 OSLO

Deres ref.
200405483

Vår ref.
200505947-UA HAA/haa

Dato
14.11.2005

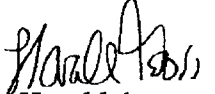
Høring – forskrift om egenbetaling

Justisdepartementet viser til Utdannings- og forskningsdepartementets brev av 16. august 2005.

./.. *Lovavdelingen* har enkelte regeltekniske merknader, og disse vedlegges.

Justisdepartementet har ellers ingen merknader.

Med hilsen

Harald Aass
seniorrådgiver

for Toril Juul
seniorrådgiver

Notat

Saksnr.: 2005/05947

Dato:

02.11.2005 førstekonsulent Jon Christian Fløysvik Nordrum

07.11.2005 lovrådgiver Fredrik Bøckman Finstad

08.11.2005 avd.dir K H Reinskou

Høring – utkast til forskrift om egenbetaling

Vi viser til Utdannings- og forskningsdepartementets høring 16. august 2005 om forskrift om egenbetaling ved universiteter og høyskoler. Vi har følgende innspill av regelteknisk karakter:

(1) Generelle kommentarer

Etter vår oppfatning lider utkastet til forskrift av regeltekniske svakheter. Vi foreslår at forskriften blir endret vesentlig. For oversiktens skyld har vi utarbeidet et forslag til forskrift basert på våre merknader, jf. punkt 3. Vi understreker imidlertid at vi ikke har full oversikt over feltet og forholdet til lovverket. Forslaget må leses med dette vesentlige forbehold.

Dersom våre endringsforslag tas til følge, består forskriften av fem (seks) bestemmelser. Det bør derfor vurderes om det er mer hensiktsmessig å innta reglene i en annen forskrift til samme lov.

Overskriften bør endres slik at det fremgår at også private institusjoners bruk av offentlige midler reguleres, jf. utkastet til forskrift § 4-2. Vårt forslag til overskrift er "Forskrift om egenbetaling og statstilskudd ved universiteter og høyskoler". Dersom en velger å ta ut bestemmelsen om statlig driftstilskudd slik vi har foreslått, bortfaller forslaget til endring i overskriften.

UFDs forslag består av ni bestemmelser. Kapittelinndeling er etter vår mening ikke naturlig i dette tilfellet, jf. veiledningen Lovteknikk og lovforberedelse side 60 flg.

Den kapittelvise paragraferingen bør erstattes med fortløpende paragrafering, jf. lovteknikkveiledningen side 61.

Skillet mellom "studietilbud" (§ 1-1), "studieprogram" (bl.a. § 1-2), "kurs" (bl.a. § 1-2) og "studier" (bl.a. § 3-1) er uklart. Et alternativ kan være å kun benytte termen "studietilbud" og å ta ut de andre begrepene. Forskriften kan da vesentlig forenkles. Om egenbetaling kan kreves avhenger av ett kriterium – om det er tale om et studietilbud som leder til en grad, jf. § 3-1. § 3-1 vil da lyde:

"Statlige institusjoner kan ikke kreve egenbetaling fra studenter for studietilbud som fører frem til en grad eller yrkesutdanning."

§ 3-2 vil lyde:

"Statlig institusjoner kan kreve egenbetaling for studietilbud som ikke fører fram til en grad."

(2) Spesielle kommentarer

Til § 1-2: Forholdet mellom definisjonen av "studieprogram" og "kurs" synes uklart. Dersom det er meningen at de skal være komplementære, må de endres. I og med at "kurs" kun er definert ut fra om det gis studiepoeng for det, er det ikke noe skille til "studieprogram" der studiepoeng ikke blir gjort til et avgrensningskriterium.

Til § 1-2 bokstav c: Hva menes med "andre tjenester"? Hvilke andre oppdrag enn undervisning og forskningsoppdrag kan tenkes omsatt? Dersom det ikke er andre oppdrag som kan tenkes omsatt så bør "andre tjenester" tas ut.

Definisjonskapittelet synes ikke å bidra til å klargjøre forskriften. Dersom studietilbud benyttes som samlebegrep for både kurs, studietilbud, studier og studieprogram, mister definisjonskapittelet ytterligere betydning. De avgrensninger som er gjort i definisjonene, vil da ikke være nødvendige for utformingen av de reglene. Det vises ellers til lovteknikkveiledningen side 113 flg.

Til § 2-1: Bestemmelsen slår ikke klart fast at det kan kreves vederlag fra privatister. Det fremgår riktignok forutsetningsvis men kan fås frem klarere i lovteksten.

Formuleringen "Institusjonene skal ha system som dokumenterer kostnader knyttet til vederlag" reiser noen spørsmål. Det er uklart hva som ligger i "å ha et system". Vi antar at man skal kunne dokumentere kostnadene dersom slik dokumentasjon blir avkrevd. Meningsinnholdet blir klarere med formuleringen "skal kunne dokumentere".

Videre er det uklart hva som ligger i "kostnader knyttet til vederlag". Vi går ut fra at det siktes til kostnader knyttet til avholding av eksamen.

Det er også uklart hva som skal kunngjøres etter § 2-1 siste punktum. Er det størrelsen på vederlaget som skal kunngjøres, kan det sies mer direkte, for eksempel ved følgende formulering: "Vederlaget størrelse skal kunngjøres på en måte som sikrer forutsigbarhet."

Vi anbefaler at paragrafen forenkles. En måte kan være å benytte begrepet "privatist" som er benyttet i andre forskrifter til samme lov, se for eksempel § 30 i forskrift 6. februar 2005 nr. 536 om studier og eksamen ved Høgskolen i Oslo 6. februar 2005. ("Privatist" er også brukt i merknaden til bestemmelsen i høringsnotatet).

I merknaden er det poengtert at det ikke skal kunne kreves at kostnaden knyttet til hver enkelt privatist skal dokumenteres, men til eksamenen i sin helhet. Dette fremgår ikke av forskriftsteksten (se forslag).

Det er ikke helt klart hva som menes med at "Institusjonen kan fastsette betaling for grupper av studenter". Er tanken at institusjonen ikke trenger å individuelt fastsette betaling for privatistene? Etter vår oppfatning kan dette synes som en unødvendig presisering.

Bruken av begrepene "egenbetaling", "betaling" og "vederlag" om hverandre i § 2-1 virker forvirrende.

Til §§ 3-1 og 3-2: Etter vår oppfatning kan det oppnås vesentlige forenklinger ved å slå sammen de to paragrafene. Et forslag til hvordan dette kan gjøres fremgår av vårt vedlagte forslag.

Til § 3-1: Setningen "Studier med egenbetaling skal ikke gå på bekostning av institusjonens statlig finansierte utdannings- og forskningsvirksomhet." foreslås flyttet til § 3-2 der den etter sammenhengen passer bedre i og med at § 3-2 regulerer studietilbud der det er adgang til å kreve egenbetaling.

Til § 3-2 første ledd: Hva menes med "normalt alene ikke fører til en grad."? Er det ment at det er unntak der det kan kreves egenbetaling for et studietilbud som leder til en grad? Hvis ikke bør formuleringen "normalt alene" tas ut.

Bestemmelsen i tredje ledd dekkes etter vår mening av fjerde ledd der det sies at institusjonens styre har kompetanse til å fastsette hvor stor egenbetalingen skal være. Dersom tredje ledd ønskes opprettholdt, bør den i alle fall forenkles til for eksempel: "Egenbetaling kan dekke kostnadene fullt eller delvis."

Videre i bestemmelsens siste ledd blir det referert til "egenandel", er dette noe annet enn "egenbetaling"? Vi foreslår at det her også refereres til "egenbetaling".

Til §§4-1 og 4-2: Paragrafene synes ikke å bidra til avklaring utover loven § 7-1 annet ledd.

"Private universiteter og høyskoler skal la statlige driftstilskudd og egenbetaling fra studentene komme studentene til gode. Institusjoner som mottar statstilskudd, kan ikke gi økonomisk utbytte eller på annen måte overføre overskudd til eier eller dens nærstående."

Vi foreslår derfor at §§ 4-1 og 4-2 tas ut. Dersom de tas ut, vil følgelig vårt forslag til endring av overskriften utgå.

Et alternativ til å ta bestemmelsene ut, er slå dem sammen. Den sammenfattede bestemmelsen kan da bli lydende for eksempel som følger:

"Private universiteter og høyskoler som mottar statstilskudd, har ikke anledning til å ta ut overskudd eller overføre økonomiske verdier til personer eller annen virksomhet på en slik måte at statlige tilskudd eller egenbetaling ikke kommer studentene til gode. Virksomheten kan ses over tid og overskudd kan overføres fra et år til et annet, men på en slik måte at tilskudd kommer studentene til gode."

(3) Et forslag til utforming av forskriften

I overskriften og med hensyn til § 5 viser parentesene alternative utforminger avhengig av hva man ønsker. Vi viser dessuten til forbeholdet i punkt 1 første avsnitt.

Forskrift om egenbetaling (og statstilskudd) ved universiteter og høyskoler

Fastsatt av Utdannings- og forskningsdepartementet .....(dato)..... 2005 med hjemmel i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler §§ 3-10 fjerde ledd og 7-1 tredje ledd.

§ 1 Virkeområde

Forskriften gjelder for universiteter og høyskoler. Forskriften regulerer institusjonenes adgang til å kreve egenbetaling og dekning av utgifter knyttet til studietilbud som er rettet mot enkeltstudenter. Forskriften gjelder ikke studietilbud som tilbys som oppdrag.

§ 2 Egenbetaling for studenter

Statlige institusjoner kan kun kreve egenbetaling for studietilbud som ikke fører fram til grad eller yrkesutdanning, erfaringsbaserte mastergrader og for studenter som fyller opp ledige plasser på oppdragsfinansiert studietilbud. Studietilbud med egenbetaling skal ikke gå på bekostning av institusjonens statlig finansierte virksomhet.

Statlige institusjoner kan ikke kreve egenbetaling hvis institusjonen over tid ikke tilfredsstillter de krav til aktivitet som er lagt til grunn for bevilgningen over statsbudsjettet.

Statlige institusjoner kan ikke ha økonomisk fortjeneste på samarbeid med andre virksomheter om egenbetalingsfinansierte studietilbud som de ikke kan tilby selv.

Institusjonens styre skal selv godkjenne at studietilbudet kan finansieres med egenbetaling etter forskriften her, og fastsetter hvor stor egenbetalingen skal være.

Departementet kan i særskilte tilfeller, etter søknad, godkjenne unntak fra denne bestemmelsen.

§ 3 Eksamensvederlag for privatister

Universiteter og høyskoler kan ta vederlag av privatister for eksamen. Vederlaget skal fastsettes ut fra merkostnaden ved privatistenes deltakelse. Merkostnaden ved en avholdt eksamen skal kunne dokumenteres. For studietilbud der det tas egenbetaling av studenter etter § 2, kan eksamensvederlaget være høyere enn merkostnadene, men likevel ikke høyere enn studentenes egenbetaling. Vederlaget størrelse skal kunngjøres på en måte som sikrer forutsigbarhet for privatistene.

§ 4 Andre studientgifter

Institusjonen kan ikke kreve betaling av studenter utover læremidler. Det kan fastsettes betaling for grupper av studenter. Vederlag for opphavsrettslig vernet materiale kan inngå i betalingen. Innbetaling skal skje slik at det for grupper av studenter kan kontrolleres at betalingen ikke overstiger kostnadene. Studieinformasjon skal tilbys studentene kostnadsfritt.

(§ 5 Private universiteter

Private universiteter og høyskoler som mottar statstilskudd, har ikke anledning til å ta ut overskudd eller overføre økonomiske verdier til personer eller annen virksomhet på en slik måte at statlige tilskudd eller egenbetaling ikke kommer studentene til gode. Overskudd kan overføres fra et år til et annet, men på en slik måte at tilskudd kommer studentene til gode.)

§ 6 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft (dato).